

تعاون و کشاورزی، سال نهم، شماره ۳۸، تابستان ۱۴۰۰

## تحلیل موانع و مشکلات یکپارچه‌سازی اراضی مزروعی و تعاونی

نمودن فرآیند تولید: مورد روستاهای منطقه‌ی زرقان

محبوبه آسیمه<sup>۱</sup>، مهدی نوری پور<sup>۲\*</sup>

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۷/۱۹ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۱/۵

### چکیده

با توجه به اهمیت یکپارچه‌سازی اراضی در توسعه و بهبود وضعیت کشاورزی به لحاظ افزایش تولید محصولات کشاورزی، ارتقای سطوح درآمدی کشاورزان و تقویت و بهبود فعالیت‌های تعاونی و گروهی، شناسایی موانع و مشکلات اجرای این طرح و رفع آن‌ها ضروری است. از این رو، پژوهش حاضر باهدف تحلیل موانع و مشکلات یکپارچه‌سازی اراضی مزروعی و تعاونی نمودن فرآیند تولید در روستاهای شهرستان زرقان انجام گرفت. جامعه مورد مطالعه، کشاورزان شهرستان زرقان واقع در استان فارس بودند که ۳۸ نفر از آنان با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی انتخاب شدند. داده‌های پژوهش با استفاده از مصاحبه نیمه‌ساختارمند جمع‌آوری و در قالب سه مرحله: کدگذاری باز، محوری و انتخابی با کمک نرم‌افزار MAXQDA مورد تحلیل قرار گرفت و در قالب چهار دسته موانع اصلی طبقه‌بندی گردید که شامل موانع زراعی، موانع اجرایی، موانع اقتصادی و موانع اجتماعی - فرهنگی بودند. در پایان با توجه به نتایج به‌دست‌آمده پیشنهادی به‌منظور توسعه این طرح ارائه شد.

واژگان کلیدی: موانع و مشکلات، یکپارچه‌سازی اراضی، تحلیل محتوا، تعاونی

۱- دانشجوی دکتری توسعه کشاورزی، گروه مدیریت توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.

۲- دانشیار ترویج کشاورزی و توسعه روستایی، گروه مدیریت توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه یاسوج،

یاسوج، ایران.

## مقدمه

استفاده بهینه از اراضی زراعی جهت خودکفائی در تولید محصولات راهبردی از مهم‌ترین اهداف توسعه‌ی کشاورزی پایدار و یکی از مهم‌ترین اهداف توسعه اقتصادی در کشورمان به شمار می‌رود و افزایش تولیدات کشاورزی با توجه به محدودیت سطح زیر کشت درگرو افزایش تولید در واحد سطح با به‌کارگیری فناوری‌های نوین هست (ظریفیان و همکاران، ۱۳۹۱؛ Thomas, 2006).

اما بخش کشاورزی برای پاسخ به نیازها در وضعیت موجود با مشکلات، تنگناها و کمبودهایی روبه‌رو است که چگونگی مقابله با آن، نقش تعیین‌کننده‌ای در رشد و توسعه کشاورزی دارد. یکی از این تنگناها، کوچک بودن واحدهای بهره‌برداری و خرد بودن قطعات اراضی کشاورزی است (احمدی و امینی، ۱۳۸۶). این امر در اغلب نظام‌های بهره‌برداری زراعی به‌ویژه بهره‌برداری‌های خانوادگی در مناطق مختلف ایران یک مشکل دیرینه بوده است و ریشه آن در چگونگی به‌زیر کشت بردن اراضی کشاورزی و نحوه بهره‌برداری از آن در مراحل مختلف زمانی به‌ویژه تخصیص اراضی به‌صورت وقفی، ارث، جهیزیه زنان و غیره هست (یاسوری و همکاران، ۱۳۹۱).

درواقع، پراکندگی و قطعه‌قطعه بودن اراضی کشاورزی یکی از اصلی‌ترین و بنیادی‌ترین مسائل و چالش‌های توسعه کشاورزی محسوب می‌شود و مانعی بر سر راه استفاده بهینه از آب، زمین، نیروی انسانی، مکانیزاسیون و دیگر عوامل تولید است (حقیقت و همکاران، ۱۳۹۴، Demetriou et al. 2012) که منجر به نتایج زیان‌آور بر روی سرمایه‌گذاری‌های خصوصی و دولتی، رشد اقتصادی پایدار، توسعه اجتماعی و محیط‌زیست به‌ویژه در مناطق روستایی می‌گردد (کلانتری و همکاران، ۱۳۸۴، Huang et al., 2011). این امر باسیاست‌های محوری در راستای خوداتکای محصولات راهبردی منافات داشته و با ادامه این روند چالش‌های جدی در سر راه توسعه کشاورزی و تولید محصولات غذایی قرار می‌گیرد (یاسوری و همکاران، ۱۳۹۱).

بنابراین، با توجه به مسائل و مشکلات پراکندگی اراضی زراعی، سیاست‌گذاران بخش کشاورزی برای رفع مشکلات و عوارض ناشی از این مسئله، راه‌حل منطقی و قابل‌اجرای یکپارچه‌سازی اراضی را توصیه می‌کنند که سیاستی در ارتباط با تغییر اندازه زمین جهت بهبود و افزایش تولید محصولات کشاورزی، عقلانی کردن بهره‌برداری‌ها، استفاده از ماشین‌آلات و

فناوری جدید زراعی و در نهایت دستیابی به توسعه کشاورزی هست (امیرنژاد و رفیعی، ۱۳۸۸؛ FAO, 2008).

شهرستان زرقان یکی از مستعدترین مناطق کشاورزی در استان فارس است که ۴۳۶۴۱ هکتار سطح زیر کشت را به خود اختصاص داده است که ۳۵۶۴۱ هکتار آن را اراضی آبی و ۳۰۰۰ هکتار آن را اراضی دیم تشکیل می‌دهد. در این شهرستان طرح یکپارچه‌سازی اراضی از سال ۱۳۸۵-۱۳۹۰ به وسعت ۳۲۴۳ هکتار در پنج روستا اجرا شده و مزایای زیادی همچون افزایش عملکرد در واحد سطح، افزایش سطح زیر کشت، یکپارچگی کشت، جلوگیری از فرسایش خاک، کاهش هزینه‌های تولید، از بین رفتن مرزهای غیرضروری، کاهش مصرف کودها و سموم شیمیایی، کاهش مصرف آب، افزایش ضریب مکانیزاسیون، گسترش روحیه همکاری و تعاون در بین کشاورزان و غیره را در پی داشته است، اما اجرای این طرح پس از گذشت سال‌ها ادامه پیدا نکرده است و هنوز مشخص نیست که چه عواملی موجب شده است تا کشاورزان تمایلی به ادامه اجرای این طرح نداشته باشند؛ بنابراین، پژوهش حاضر با توجه به ضرورت یکپارچه‌سازی اراضی و تعاونی کردن تولید در پی پاسخگویی به این پرسش است که مهم‌ترین موانع و مشکلات در راستای اجرای طرح یکپارچه‌سازی اراضی از دیدگاه کشاورزان کدامند؟

## مبانی نظری

یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی به‌عنوان یکی از عوامل عمده دگرگونی در بخش کشاورزی به شمار می‌رود، به نحوی که کشورهای توسعه‌یافته با توجه درست به فرآیند یکپارچه‌سازی توانسته‌اند بیشترین سهم تولید محصولات کشاورزی را به خود اختصاص دهند (Zhou, 1999). در واقع، یکپارچه‌سازی اراضی فرآیندی است که اراضی پراکنده را به یک واحد کامل تبدیل می‌کند (رکن‌الدین افتخاری، ۱۳۹۱). منظور از یکپارچه‌سازی اراضی، انتقال مالکیت زمین‌های پراکنده یک مالک از نقاط مختلف به نقطه معینی است که مساحت آن برابر مجموع زمین‌های پراکنده باشد و درعین حال ارزش زمین‌های مبادله شده یکسان باشد (جهاندوست، ۱۳۷۴). اجرای این طرح در سطوح مختلف از جمله یکپارچگی کامل، یکپارچگی ناقص و ادغام اراضی امکان‌پذیر هست. یکپارچگی کامل معمولاً در سطح اراضی تحت تملک خانواده‌های روستایی انجام می‌شود. یکپارچگی ناقص که به صورت تحدید قطعات پراکنده است در سطح اراضی چند خانواده یا یک روستا انجام می‌شود و این روش بیش‌تر متداول هست (ظریفیان و همکاران، ۱۳۹۱). سابقه طرح یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی ایران قبل از

انقلاب اسلامی به دهه ۴۰ و بعد از انقلاب به اوایل دهه ۷۰ بعد از اصلاحات اراضی برمی‌گردد (آشکار آهنگرکلایی و همکاران، ۱۳۸۵). اهمیت یکپارچه‌سازی اراضی از آغاز برنامه اصلاحات اراضی مورد توجه برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران بخش کشاورزی بوده است. به همین دلیل پس از اجرای مرحله‌ی دوم اصلاحات اراضی که منجر به پراکندگی بیش‌تر اراضی شد، بلافاصله الگوهای جدید کشت و کار یکپارچه از جمله شرکت‌های سهامی زراعی و واحدهای تعاونی تولید برای مقابله با این مسئله از جانب دولت مطرح و اجرا شدند، گرچه در نهایت به دلیل مشکلات عمدتاً اجتماعی نتوانستند به اهداف از پیش تعیین‌شده خود دست یابند؛ ولی ایده‌ی یکپارچه‌سازی اراضی فراموش نشد و کماکان بعد از انقلاب نیز با تصویب لایحه واگذاری اراضی مصوب شورای انقلاب از سوی هیئت هفت نفره، این تفکر دوباره به‌صورت جدی دنبال شد و امروزه نیز کوشش سیاست‌گذاران بخش کشاورزی در راستای تشویق کشاورزان به یکپارچه‌سازی در قالب تعاونی‌های تولید همچنان ادامه دارد (وثوقی و فرجی، ۱۳۸۵).

درواقع، تعاونی‌های تولید روستایی، یکی از انواع تشکل‌های اقتصادی تولیدی در بخش کشاورزی هستند که با توجه به سابقه دیرین همیاری‌های سنتی در نظام تولید روستایی و کشاورزی کشور، از قابلیت‌های درخور توجهی برای نهادینه شدن و کسب پذیرش عمومی برخوردار می‌باشند. تجربه و مطالعات صورت گرفته حاکی از آن است که در بسیاری از موارد، شرکت‌های تعاونی تولید روستایی توانسته‌اند از طریق متشکل نمودن نیروهای انسانی و ایجاد روحیه تعاون و همدلی، از طریق یکپارچه‌سازی اراضی و متمرکز نمودن سرمایه‌های اندک روستاییان نسبت به تأمین ماشین‌آلات و نهاده‌های کشاورزی و استفاده‌ی مطلوب از امکانات موجود اقدام نموده و در مقایسه با بهره‌برداری‌های مجاور، به موفقیت در افزایش تولید محصول تا دو برابر و حتی بیش‌تر نائل آیند و هزینه‌های تولید را به نصف کاهش دهند. لذا توسعه تعاونی‌های تولید، امکانات مناسب و الزامات موردنیاز برای تحقق برخی از اساسی‌ترین اهداف کشور را محقق می‌سازد (شیرزاد، ۱۳۸۷).

بنابراین، می‌توان اذعان نمود که تعاونی‌های تولید، یک اهرم قدرتمند اجتماعی اقتصادی در عرصه‌ی کشاورزی ایران به حساب می‌آیند که از ظرفیت‌های ارزشمند و فراوانی برای پیشبرد جریان توسعه روستایی در کشور برخوردار هستند (احمدی، ۱۳۸۷).

در زمینه بررسی موانع و مشکلات اجرای یکپارچه‌سازی اراضی و گروهی / تعاونی نمودن فرآیند تولید مطالعات مختلفی صورت گرفته است که در زیر به برخی از آنها اشاره می‌گردد: کریمی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهش خود شش عامل موانع فرهنگی، موانع اجتماعی - مشارکتی، موانع آموزشی، موانع اقتصادی، موانع قانونی و سیاست‌گذاری و موانع ساختاری (توپوگرافی) را مهم‌ترین موانع یکپارچه‌سازی اراضی عنوان نمودند.

همچنین، نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که متغیرهای عدم آموزش مناسب روش‌های یکپارچه‌سازی، عدم شرکت کشاورزان در کلاس‌های توجیهی، رونق خرید و فروش اراضی کشاورزی، باورهای سنتی جامعه در مورد اراضی، ساختار قوانین خاص نظیر ارث و وقف، مالکیت زمین، عدم توجه به وضعیت اقتصادی روستاییان، عدم مشارکت بانک‌ها، عدم سرمایه‌گذاری مناسب در بخش کشاورزی مهم‌ترین متغیرهای تبیین موانع شش‌گانه‌ی یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی شهرستان بوکان می‌باشند.

مهدوی (۱۳۹۶) از مهم‌ترین موانع یکپارچه‌سازی اراضی را در روستاهای شهرستان ازنا چهار دسته موانع فردی و اجتماعی، موانع اقتصادی، موانع فنی و موانع سازمانی تقسیم‌بندی نمود. میرزایی و همکاران (۱۳۹۴) مهم‌ترین دلایل مخالفت کشاورزان با مشارکت در طرح‌های یکپارچه‌سازی اراضی در روستاهای منتخب شهرستان بوکان را بی‌اهمیت بودن نحوه اجرا، کیفیت متفاوت زمین‌ها، تعلق خاطر شدید به زمین، نبود فرصت‌های شغلی در منطقه، بالا بودن سطح بی‌اعتمادی، آگاهی نداشتن مردم به دلیل نبود اطلاع‌رسانی، احساس بی‌قدرتی و نارضایتی و نحوه اجرا دانسته‌اند. حقیقت و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی باهدف تحلیل موانع پذیرش طرح یکپارچه‌سازی اراضی از دیدگاه کشاورزان استان فارس به این نتیجه دست یافتند که از موانع اثرگذار بر پذیرش طرح یکپارچه‌سازی اراضی چهار دسته عوامل زراعی، اجرایی، اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی هست.

رستمی و همکاران (۱۳۹۲) به بررسی آسیب‌ها و مشکلات طرح تجهیز، نوسازی و یکپارچه‌سازی اراضی دشت میان دربند شهرستان کرمانشاه با استفاده از رهیافت مشارکتی پرداختند. نتایج نشان داد که این طرح با مشکلاتی نظیر بی‌توجهی به مسائل زیست‌محیطی، به‌ویژه آسیب به خاک زراعی، نداشتن توجه کافی به ملاحظات فنی، بی‌توجهی به زیرساخت‌های سنتی روستاها، ضعف دیدگاه‌های کل‌نگر، مشارکت نکردن کشاورزان، ضعف نیروی انسانی متخصص، پایبند نبودن مسئولان به تعهدات خود و زیان‌های اقتصادی مواجه است.

شیردل و همکاران (۱۳۹۱) به اولویت‌بندی مشکلات یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی روستاهای باروق و گرجان از توابع شهرستان اردبیل پرداختند. نتایج نشان داد عوامل اجتماعی

و ساختاری در شهرستان اردبیل، اصلی‌ترین موانع بازدارنده در اجرای طرح یکپارچه ساز اراضی بوده و عوامل فرهنگی و اقتصادی در اولویت‌های بعدی قرار گرفتند.

عبدالله‌زاده و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهش خود باهدف بررسی مشکلات و تحلیل عوامل بازدارنده طرح‌های تجهیز و نوسازی اراضی کشاورزی در منطقه خور و بیابانک استان اصفهان موانع و محدودیت‌های اجرای طرح را در چهار بخش اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی - مالی، نهادی - قانونی و نیز عملیاتی، فنی و اجرایی بر پایه ضریب تغییرات اولویت‌بندی نمودند. همچنین، آن‌ها عوامل بازدارنده طرح‌های تجهیز و نوسازی را چهار دسته عوامل اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی، کالبدی مزرعه و نیز عوامل نهادی معرفی نمودند.

جمشیدی و همکاران (۱۳۸۸) از مهم‌ترین بازدارنده‌های اجرای طرح یکپارچه‌سازی اراضی را از دیدگاه کشاورزان بالا بودن هزینه‌های طرح، عدم همکاری مرکز خدمات، عدم اعطای وام یکپارچه‌سازی، عدم یکپارچه‌سازی به دلیل بزرگ بودن اندازه قطعات، بی‌اطلاعی بهره‌برداران از فواید یکپارچه‌سازی، مخالفت بهره‌برداران با انجام طرح، نبودن فرد یا افرادی که طرح را اجرا کنند، عدم یکپارچه‌سازی به دلیل پراکنده بودن اراضی و عدم همکاری معاونت آب‌و‌خاک دانستند.

امینی و همکاران (۱۳۸۶) از عمده‌ترین موانع پیشبرد طرح یکپارچه‌سازی در شهرستان کرمانشاه و منطقه لنجان اصفهان را ناآگاهی صاحبان زمین‌های زراعی، نامناسب بودن روش‌های فنی اجرای طرح‌ها و نبود قوانین روشن در زمینه‌ی یکپارچه‌سازی اراضی معرفی نمودند. به عقیده هادی پور و همکاران (Hadipour et al., 2019) مهم‌ترین مانع توسعه یکپارچه‌سازی اراضی در شهرستان کنگاور در استان کرمانشاه عامل سرمایه‌گذاری و اعتبارات است. بااین‌حال، فقدان حمایت مؤسسات دولتی و سازمان‌ها، ضعف‌های زیرساختی، عوامل فردی، عدم خلاقیت، عدم مشارکت فکری و اعتماد، عدم مدیریت و شیوه‌ی تولید، فقدان دانش و آگاهی و عدم دسترسی به امکانات ارتباطی در مناطق روستایی از مهم‌ترین محدودیت‌های یکپارچه‌سازی اراضی در نواحی روستایی می‌باشند.

زنگ و همکاران (Zeng et al., 2018) معتقدند که یکپارچه‌سازی اراضی موجب کاهش تنوع کشت در روستاهای چین شده است. همچنین، سطح پایین تجربه مدیریتی و فقدان ماشین‌آلات و خدمات فنی در مقیاس بسیار بالا باعث کاهش بهره‌وری فنی می‌شود.

دمیتریو و همکاران (Demetriou et al., 2012) زمان‌بر بودن اجرای پروژه‌های یکپارچه-سازی اراضی، هزینه‌ی بالای عملیاتی و تضاد بین متصدیان پروژه را از مهم‌ترین موانع پیشبرد پروژه‌ها در قبرس ذکر نمودند.

عبدالله‌زاده و همکاران (Abdollahzadeh et al., 2012) مهم‌ترین موانع و مشکلات اجرای یکپارچه‌سازی اراضی از دیدگاه کشاورزان را کاهش زمین‌ها در فرآیند یکپارچه‌سازی اراضی، تغییر در (کیفیت، حاصلخیزی، عارضه‌نگاری و نوع قطعات زمین)، وابستگی عاطفی کشاورزان به زمین خود، مشکل به دست آوردن توافق جمعی کشاورزان، تفاوت در اندازه و شکل هندسی نامنظم قطعات زمین برای یکپارچه‌سازی اراضی، قلمروی که زمین در آن واقع شده (فاصله تا مرکز روستا)، مشکل در صدور سند برای زمین‌های جدید، ساختمان‌ها و تجهیزات کالبدی مزرعه، کمبود اطلاعات در مورد امکان یکپارچه‌سازی اراضی، ناآگاهی از مزایا و اهداف برنامه یکپارچه‌سازی اراضی، طولانی بودن روند صدور سند رسمی مالکیت زمین، اطلاعات ناکافی در مورد یکپارچه‌سازی از نظر سایر کشاورزان، طولانی بودن روند مبادله‌ی زمین، تغییر حق مالکیت منابع آب، نداشتن تجربه یکپارچه‌سازی اراضی در سطح روستا، مشکل در اندازه‌گیری قطعات زمین معرفی کردند.

پیواکو (Pivaco, 2010) برخی از نقاط ضعف برنامه‌های یکپارچه‌سازی در جمهوری چک را نامشخص بودن مالکیت، فرسایش خاک‌های زراعی، عدم کنترل سیلاب‌ها و ایجاد رواناب و غرقابی شدن زمین‌ها و در نتیجه تخریب محیط‌زیست، از جمله نقاط ضعف و تهدیدهای ناشی از اجرای غیراصولی چنین برنامه‌هایی دانست که باعث کاهش محصولات و در نتیجه کاهش درآمد روستاییان شده است.

نتایج پژوهش پرفکتو و واندرمر (Perfecto & Vandermeer, 2010) حاکی از آن است که نبود زیربنای کافی در بخش کشاورزی، ناتوانی نظام‌های خرد و دهقانی در موارد مختلف و از جمله پس‌انداز و سرمایه‌گذاری و استفاده از فناوری‌های جدید یکپارچه‌سازی اراضی را با موانع بیش‌تری روبرو کرده است.

با توجه به پژوهش‌های انجام‌شده یکپارچه‌سازی اراضی در مناطق مختلف با موانع متعدد و متفاوتی با توجه به شرایط اقتصادی، اجتماعی و اقلیمی روبرو بوده است؛ بنابراین، با توجه به تهدیدهای پیش روی توسعه کشاورزی ناشی از خرد شدن اراضی و همچنین اهمیت یکپارچه-سازی اراضی در توسعه و بهبود وضعیت کشاورزی به لحاظ افزایش تولید محصولات کشاورزی، ارتقای سطوح درآمدی کشاورزان و تقویت و بهبود فعالیت‌های تعاونی و گروهی، شناسایی موانع و مشکلات اجرای این طرح و رفع آن‌ها ضروری هست. از این رو، هدف از پژوهش حاضر شناسایی موانع و مشکلات پیش روی یکپارچه‌سازی اراضی مزروعی و تعاونی

نمودن فرآیند تولید با توجه به واقعیت‌های منطقه‌ای بوده است تا بتواند در راستای یافتن راه‌حلهایی جهت رفع موانع اساسی و توسعه کشاورزی در روستاهای شهرستان زرقان به برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیرندگان در برنامه‌ریزی و مدیریت توسعه‌ی پایدار کشاورزی و اجرای اقدامات یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی کمک نماید.

### روش تحقیق

پژوهش حاضر به لحاظ پارادایم جزو مطالعات کیفی است که با رویکردی اکتشافی انجام گرفته است. مشارکت‌کنندگان این تحقیق را کشاورزان شهرستان زرقان واقع در استان فارس تشکیل می‌دهند. روش نمونه‌گیری در این مطالعه هدفمند و با فن گلوله برفی بود که با استفاده از شاخص اشباع نظری تا رسیدن به اطلاعات سودمند، ۳۸ نفر از کشاورزان به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. گردآوری داده‌ها با استفاده از مصاحبه‌ی انفرادی عمیق نیمه ساختاریافته و پرسشنامه باز صورت گرفت. فن تجزیه و تحلیل داده‌ها تحلیل محتوا و با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA10 بود. در واقع، روش تحلیل محتوا یک رویکرد استقرایی برای تحلیل داده‌های تحقیق کیفی است. در این روش در ساده‌ترین شکل، به بیرون کشیدن مفاهیم موردنیاز پژوهش از متن مورد مطالعه می‌پردازد؛ مفاهیمی که در قالب مقولاتی منظم سامان می‌یابد. روش تحلیل محتوا بر این فرض بنا شده است که با تحلیل پیام‌های زبانی می‌توان به کشف معانی، اولویت‌ها، نگرش‌ها، شیوه‌های درک و سازمان‌یافتگی جهان دست‌یافت (تبریزی، ۱۳۹۳).

در این فن مطالب جمع‌آوری شده از مصاحبه‌ها در سه مرحله‌ی کدگذاری باز، محوری و انتخابی تحلیل گردید به‌گونه‌ای که در ابتدا با استفاده از کدگذاری باز به هر یک از موانع مطرح شده از سوی مشارکت‌کنندگان یک کد داده‌شده و تمامی داده‌ها کدگذاری گردیدند. سپس در کدگذاری محوری میزان تشابه و تفاوت هر یک از مفهوم‌های که در کدگذاری باز به دست آمده بود مقایسه شد و کدهای مشابه در یک طبقه قرار گرفتند. در نهایت در کدگذاری انتخابی به وسیله تلفیق طبقه‌های به دست آمده یک طبقه‌بندی کلی برای تمامی داده‌ها به دست آمد و مدل موانع و مشکلات یکپارچه‌سازی اراضی استخراج گردید.



## یافته‌ها

جدول ۱- دیدگاه کشاورزان نسبت به موانع و مشکلات یکپارچه‌سازی اراضی و تعاونی نمودن تولید (کدگذاری باز)

فرآوانی	مفهوم کلیدی	رتبه
۱۰	بزرگ بودن زمین‌های زراعی	۱
۱۲	وجود جدول‌ها، کانال‌ها، جاده‌ها و غیره در بین زمین‌ها	۲
۱۰	فاصله زیاد بین قطعات	۳
۱۴	عدم موافقت کشاورزان با یکپارچه‌سازی اراضی	۴
۲۰	عدم مشارکت کشاورزان با یکدیگر	۵
۱۹	تنوع در کشت محصولات	۶
۱۴	دیم و آبی بودن زمین‌ها	۷
۱۲	وابستگی و علاقه زیاد کشاورزان به زمین‌هایشان	۸
۱۸	عدم حمایت سازمان‌های دولتی	۹
۱۰	دور و نزدیکی زمین‌ها به روستا	۱۰
۱۶	تفاوت در کیفیت و حاصلخیزی زمین‌ها	۱۱
۸	ورثه‌ای بودن زمین‌ها	۱۲
۱۵	ترس از تقسیم نادرست زمین‌ها	۱۳
۱۸	تجهیزات اندک برای یکپارچه‌سازی	۱۴
۲۱	عدم دریافت بودجه برای تجهیز زمین‌ها	۱۵
۱۷	هزینه بالای یکپارچه‌سازی	۱۶
۱۳	تفاوت دسترسی زمین‌ها به آب و دوری و نزدیکی به منبع آب	۱۷
۱۰	آگاهی نداشتن برخی کشاورزان از زمان یکپارچه‌سازی به دلیل نبود اطلاع‌رسانی	۱۸
۹	بی‌اطلاعی بهره‌برداران از فواید یکپارچه‌سازی	۱۹
۱۷	ترس از ریسک به دلیل شرایط بد اقتصادی	۲۰

منبع: یافته‌های پژوهش

در این پژوهش به منظور بررسی دیدگاه کشاورزان نسبت به موانع و مشکلات یکپارچه‌سازی اراضی و تعاونی نمودن تولید پس از جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از مصاحبه‌ی عمیق، کلیه‌ی مصاحبه‌ها به متن تبدیل شده و با استفاده از کدگذاری باز با مرور خط به خط متن مصاحبه ۲۰ مفهوم کلیدی از آن استخراج شد که در جدول (۱) نشان داده شده است.

سپس با استفاده از کدگذاری محوری، عبارات و جمله‌های که ماهیت مشابه داشتند با یکدیگر ادغام شدند و در نهایت چهار طبقه از موانع و مشکلات یکپارچه‌سازی اراضی و تعاونی نمودن تولید در منطقه شناسایی شد؛ که این مقولات عبارت است از: موانع زراعی، اجرایی، اجتماعی - فرهنگی و اقتصادی (جدول ۲). در ادامه هریک از این موانع به تفکیک بررسی می‌شود.

جدول ۲- مفهوم‌سازی داده‌ها در زمینه‌ی نظرات کشاورزان نسبت به موانع و مشکلات یکپارچه‌سازی اراضی و تعاونی نمودن تولید (کدگذاری محوری)

مفاهیم	زیر مقوله	مقوله / طبقه
بزرگ بودن زمین‌های زراعی	مشکلات کالبدی در مزرعه	۱ موانع زراعی
وجود جدول‌ها، کانال‌ها، جاده‌ها و غیره در بین زمین‌ها		
فاصله زیاد بین قطعات		
دوری و نزدیکی زمین‌ها به روستا		
تنوع در کشت محصولات		
تفاوت در کیفیت و حاصلخیزی زمین‌ها		
تفاوت دسترسی زمین‌ها به آب و دوری و نزدیکی به منبع آب	مشکلات حمایتی	۲ موانع اجرایی
دیم و آبی بودن زمین‌ها		
عدم حمایت سازمان‌های دولتی		
ترس از تقسیم نادرست زمین	مشکلات قانونی	موانع زیربنایی
تجهیزات اندک برای یکپارچه‌سازی	موانع زیربنایی	

ورثه‌ای بودن زمین‌ها		
آگاهی نداشتن برخی کشاورزان از زمان یکپارچه‌سازی به دلیل نبود اطلاع‌رسانی	اطلاع‌رسانی ضعیف	
عدم مشارکت کشاورزان با یکدیگر	عدم مشارکت	
بی‌اطلاعی بهره‌برداران از فواید یکپارچه‌سازی	ضعف آموزشی	۳ موانع اجتماعی - فرهنگی
عدم موافقت کشاورزان با اجرای یکپارچه‌سازی اراضی	فرهنگ‌سازی ضعیف	
وابستگی و علاقه زیاد کشاورزان به زمین‌هایشان		
عدم دریافت بودجه برای تجهیز زمین‌ها	نبود تسهیلات	
ترس از ریسک به دلیل شرایط بد اقتصادی	مشکلات مالی	۴ موانع اقتصادی
هزینه بالای یکپارچه‌سازی		

منبع: یافته‌های پژوهش

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
 رتال جامع علوم انسانی

### موانع زراعی

نتایج پژوهش نشان داد که در مقوله موانع زراعی، دو زیر مقوله ۱- مشکلات کالبدی در مزرعه مانند بزرگ بودن زمین‌های زراعی، وجود جدول‌ها، کانال‌ها، جاده‌ها و غیره در بین زمین‌ها، فاصله‌ی زیاد بین قطعات، دوری و نزدیکی زمین‌ها به روستا، تنوع در کشت محصولات و ۲- تفاوت در کیفیت اراضی، همچون دیم و آبی بودن زمین‌ها، تفاوت در کیفیت و حاصلخیزی زمین‌ها، تفاوت دسترسی زمین‌ها به آب و دوری و نزدیکی به منبع آب، از جمله موانع زراعی یکپارچه‌سازی اراضی هست که محققانی همچون میرزایی و همکاران (۱۳۹۴) و جمشیدی و همکاران (۱۳۸۸) نیز در پژوهش خود به بزرگ بودن قطعات و تفاوت در کیفیت زمین‌ها اشاره نموده‌اند؛ بنابراین، به‌منظور اجرای یکپارچه‌سازی اراضی مدیریت منابع تولید و زمینه‌سازی برای بهبود شرایط حائز اهمیت هست.

### موانع اجرایی

نتایج حاکی از آن بود که در مقوله موانع اجرایی یکپارچه‌سازی زیر مقوله‌های ۱- مشکلات حمایتی (عدم حمایت سازمان‌های دولتی)، ۲- مشکلات قانونی (ترس از تقسیم نادرست زمین)، ۳- موانع زیر بنایی (تجهیزات اندک برای یکپارچه‌سازی، ورثه‌ای بودن زمین‌ها)، از مهم‌ترین موانع اجرایی تأثیرگذار بر پذیرش یکپارچه‌سازی اراضی در بین کشاورزان بوده است که در یافته‌های امینی و همکاران (۱۳۸۶) نیز به نامناسب بودن روش‌های فنی اجرای طرح‌ها و نبود قوانین روشن در زمینه‌ی یکپارچه‌سازی اراضی، جمشیدی و همکاران (۱۳۸۸)، رستمی و همکاران (۱۳۹۲)، کریمی و همکاران (۱۳۹۷) و (Hadipour et al., 2019)، به عدم همکاری سازمان‌های دولتی و ضعف زیرساختی به‌عنوان مهم‌ترین موانع اجرایی طرح تأکید شده است. از این‌رو، با توجه به مشکلات پیشرو حمایت سازمان‌های دولتی و اتخاذ ضوابطی برای جلوگیری از پراکندگی بیشتر اراضی کشاورزی از طریق اصلاح و بازنگری قوانین به‌ویژه قانون ارث و همچنین وضع قوانینی که مانع از تقسیم بیشتر قطعات شود و در بلندمدت زمینه را برای یکپارچه‌سازی اراضی فراهم نماید ضروری است.

### موانع اجتماعی - فرهنگی

با توجه به نتایج پژوهش در مقوله موانع اجتماعی - فرهنگی چهار زیر مقوله شامل، ۱- اطلاع‌رسانی ضعیف (آگاهی نداشتن برخی کشاورزان از زمان یکپارچه‌سازی به دلیل نبود اطلاع‌رسانی)، ۲- عدم مشارکت (عدم مشارکت کشاورزان با یکدیگر)، ۳- ضعف آموزشی (بی‌اطلاعی بهره‌برداران از فواید یکپارچه‌سازی)، ۴- فرهنگ‌سازی ضعیف (عدم موافقت کشاورزان با اجرای یکپارچه‌سازی اراضی، وابستگی و علاقه زیاد کشاورزان به زمین‌هایشان) از مهم‌ترین موانع اجتماعی - فرهنگی در زمینه اجرای طرح یکپارچه‌سازی اراضی توسط آن‌ها هست؛ که پژوهشگرانی همچون میرزایی و همکاران (۱۳۹۴)، جمشیدی و همکاران (۱۳۸۸)، امینی و همکاران (۱۳۸۶)، (Hadipour et al., 2019) نیز در پژوهش خود آگاهی نداشتن برخی کشاورزان، رستمی و همکاران (۱۳۹۲)، (Hadipour et al., 2019)، (Abdollahzadeh et al., 2012) عدم مشارکت کشاورزان با یکدیگر در اجرای طرح و

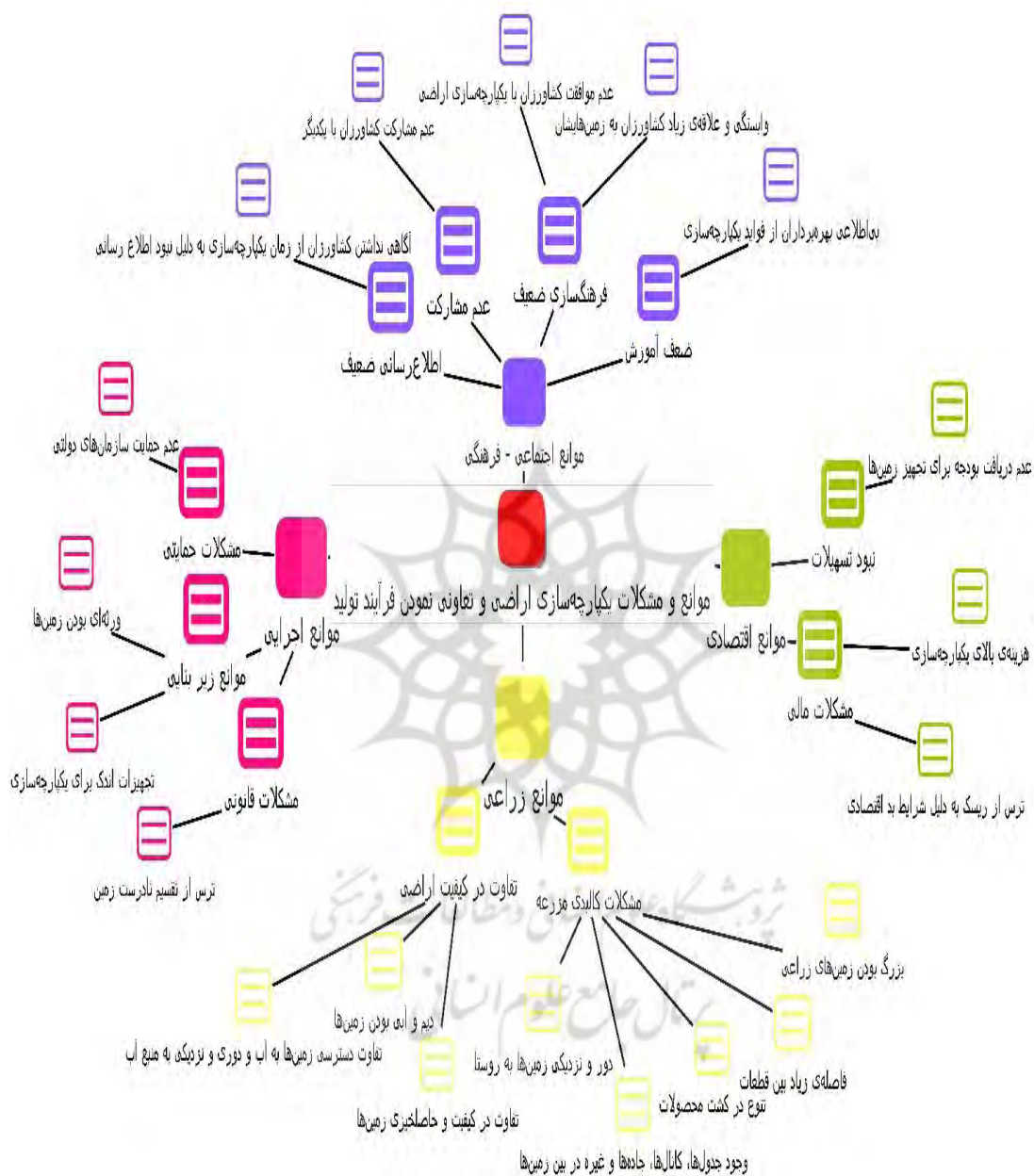
میرزایی و همکاران (۱۳۹۴) تعلق خاطر شدید به زمین را به عنوان موانع اجتماعی - فرهنگی مؤثر بر اجرای یکپارچه سازی اراضی دانستند؛ بنابراین، یافته ها حاکی از آن است که کشاورزان آگاهی اندک و مشارکت پایینی در زمینه اجرای طرح یکپارچه سازی اراضی دارند که در این راستا اهتمام مسئولان ترویجی حائز اهمیت هست و بهتر است قبل از اجرای طرح با ارائه کلاس ها و برنامه های آموزشی زمینه افزایش آگاهی کشاورزان از مزایای اجرای طرح فراهم آید.

### موانع اقتصادی

نتایج پژوهش نشان داد از جمله عوامل اقتصادی که مانع از اجرای طرح یکپارچه سازی شده بود، دو زیر مقوله ۱- نبود تسهیلات (عدم دریافت بودجه برای تجهیز زمین ها)، ۲- مشکلات مالی (هزینه بالای یکپارچه سازی، ترس از ریسک به دلیل شرایط بد اقتصادی) بوده است که جمشیدی و همکاران (۱۳۸۸)، کریمی و همکاران (۱۳۹۷)، (Demetriou et al., 2012)، (Perfecto & Vandermeer, 2010) نیز به هزینه بالای اجرای طرح در مطالعات خود اشاره کرده اند. مسلماً طرح یکپارچه سازی اراضی نیازمند منابع مالی است بنابراین، اعطای تسهیلات می تواند مشوقی برای یکپارچه سازی اراضی باشد که در این راستا حمایت های مالی دولت، شرکت های خصوصی مؤثر هست.



شکل ۱- مدل مفهومی موانع و مشکلات یکپارچه سازی اراضی (منبع: یافته های پژوهش)



شکل ۲- نمودار درختی موانع و مشکلات یکپارچه‌سازی اراضی با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA (منبع: یافته‌های پژوهش)

همان‌گونه که نتایج پژوهش نشان داد چهار مقوله (موانع زراعی، موانع اجرایی، موانع اجتماعی و فرهنگی، موانع اقتصادی) از مهم‌ترین موانع و مشکلات اجرای طرح یکپارچه‌سازی بوده است. از این‌رو، با توجه به نتایج به‌دست‌آمده مدل مفهومی زیر برای پژوهش حاضر ترسیم شده است (شکل ۱).

در ادامه نیز نمودار درختی موانع و مشکلات یکپارچه‌سازی اراضی بر اساس نظرات ارائه‌شده توسط کشاورزان در این زمینه با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA رسم گردید (شکل ۲). در واقع، درخت مشکل ابزاری دیداری برای تجزیه و تحلیل مشکل است که کارگزاران توسعه و عامه مردم می‌توانند به‌طور مؤثری از آن برای بررسی و تعیین علت‌ها و عوامل به وجود آورنده مشکل و روابط میان آن‌ها استفاده کنند (Anyaegebunam et al., 2004). بر اساس این نمودار موانع و مشکلات یکپارچه‌سازی اراضی شامل موانع زراعی، موانع اجرایی، موانع اجتماعی و فرهنگی، موانع اقتصادی است.

### نتیجه‌گیری و پیشنهادها

کوچکی واحدهای بهره‌برداری و پراکندگی قطعات آن همواره از چالش‌های ساختاری نظام بهره‌برداری کشورمان بوده که آینده توسعه کشاورزی را با تهدید جدی مواجه ساخته است. در این راستا، طرح یکپارچه‌سازی اراضی از راهکارهای است که می‌تواند تا حد زیادی این چالش را مرتفع سازد (رستمی و همکاران، ۱۳۹۲)؛ اما اجرای این طرح با موانع زیادی روبرو است که شناسایی آن‌ها ضروری هست. از این‌رو، با توجه به اهمیت موضوع هدف از پژوهش حاضر، بررسی موانع و مشکلات یکپارچه‌سازی اراضی و تعاونی نمودن فرآیند تولید بود.

نتایج پژوهش نشان داد که اجرای طرح یکپارچه‌سازی اراضی و تعاونی نمودن فرآیند تولید با موانع و مشکلات گسترده‌ای روبرو است که این موانع شامل چهار دسته موانع زراعی (بزرگ بودن زمین‌های زراعی، وجود جدول‌ها، کانال‌ها، جاده‌ها و غیره در بین زمین‌ها، فاصله‌ی زیاد بین قطعات، تنوع درکشت محصولات، دیم و آبی بودن زمین‌ها، دوری و نزدیکی زمین‌ها به روستا، تفاوت در کیفیت و حاصلخیزی زمین‌ها، تفاوت دسترسی زمین‌ها به آب و دوری و نزدیکی به منبع آب)، موانع اجرایی (ترس از تقسیم نادرست زمین، تجهیزات اندک برای یکپارچه‌سازی، ورثه‌ای بودن زمین‌ها، عدم حمایت سازمان‌های دولتی)، موانع اقتصادی (عدم دریافت بودجه برای تجهیز زمین‌ها، هزینه‌ی بالای یکپارچه‌سازی، ترس از ریسک به دلیل شرایط بد اقتصادی) و موانع اجتماعی - فرهنگی (عدم موافقت کشاورزان با اجرای یکپارچه‌سازی اراضی، عدم مشارکت کشاورزان با یکدیگر، آگاهی نداشتن برخی کشاورزان از زمان یکپارچه‌سازی به دلیل نبود

اطلاع‌رسانی، بی‌اطلاعی بهره‌برداران از فواید یکپارچه‌سازی، وابستگی و علاقه زیاد کشاورزان به زمین‌هایشان) بودند.

این یافته‌ها با مطالعات کریمی و همکاران (۱۳۹۷)، مهدوی (۱۳۹۶)، حقیقت و همکاران (۱۳۹۲)، شیردل و همکاران (۱۳۹۱)، عبدالله زاده و همکاران (۱۳۹۱) هم‌راستا هست.

با توجه به نتایج تحقیق به‌منظور کاهش موانع پیشروی یکپارچه‌سازی اراضی و تعاونی نمودن فرآیند تولید پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

به‌منظور رفع موانع اقتصادی پیشنهاد می‌شود دولت با همکاری دستگاه‌های مربوطه به‌منظور ایجاد انگیزه در روستاییان و بهره‌برداران برای یکپارچه‌سازی اراضی، تسهیلات اعتباری را در اختیار کشاورزان قرار دهد. همچنین، رفع موانع اجتماعی - فرهنگی نیازمند آموزش و تغییر نگرش کشاورزان نسبت به یکپارچه‌سازی اراضی و ضرورت اجرای آن هست. لذا، پیشنهاد می‌گردد، دولت از طریق رسانه‌های همگانی مانند رادیو و تلویزیون کشاورزان را با مزایای اجرای طرح آشنا سازد و آن‌ها را به یکپارچه‌سازی اراضی خود تشویق نماید. همچنین اجرای کلاس‌های آموزشی - ترویجی و بازدید از طرح‌های موفق انجام‌شده نیز در این زمینه مؤثر هست.

از طرفی، با توجه به اینکه اجرای طرح نیازمند تعامل بیشتر کشاورزان و سازمان‌های اجرایی است. از این‌رو، جهت تحقق این امر پیشنهاد می‌شود نهادهای روستایی همچون تعاونی‌های روستایی، انجمن‌ها، شوراهای، ایجاد و در صورت وجود تقویت گردند.

افزون بر این‌ها، تصویب و تدوین قوانین منسجم و عملی در جهت یکپارچه‌سازی اراضی و جلوگیری از خرد شدن اراضی، اعتمادسازی در زمینه اجرای طرح، موجب تسهیل مسیر اجرایی این طرح و در نتیجه کاهش موانع اجرایی در این راستا می‌گردد. به‌منظور رفع موانع زراعی پیش روی یکپارچه‌سازی اراضی می‌توان از سنددار نمودن زمین‌ها، ایجاد الگوی کشت مناسب منطقه، اجرای عملیات زیربنایی آب‌و خاک همچون تجهیز و نوسازی اراضی، احداث شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی، سامانه‌های نوین آبیاری و جاده‌های دسترسی بین مزارع استفاده نمود.

## قدردانی و تشکر

این مقاله بدون کمک هیچ سازمان و ارگانی انجام پذیرفته است.



## منابع

- آشکار آهنگرکلایی، م. ع؛ اسدپور، ح. و علیپور، ع. (۱۳۸۵). بررسی نگرش کشاورزان به طرح یکپارچه‌سازی اراضی در شالیزارهای مازندران مطالعه موردی روستای گلیرد شهرستان جویبار. اقتصاد کشاورزی و توسعه، ۱۴ (۵۵)، ۱۵۳-۱۳۵.
- احمدی، ع. و امینی، ا. م. (۱۳۸۶). عوامل مؤثر بر تقاضای اجرای طرح‌های یکپارچه‌سازی زمین‌های کشاورزی از دیدگاه کارشناسان: شهرستان کرمانشاه و منطقه لنجانان اصفهان. علوم و فنون کشاورزی و منابع طبیعی، ۱۱ (۴۲)، ۲۹۶-۲۸۳.
- احمدی، غ. (۱۳۸۷). بررسی تأثیر آموزش‌های ضمن خدمت کارکنان در بانک سپه استان تهران. پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- امیر نژاد، ح. و رفیعی، ح. (۱۳۸۸). عوامل مؤثر در پذیرش یکپارچه‌سازی اراضی شالی کاران روستاهای منتخب مازندران. علوم و فنون کشاورزی و منابع طبیعی، ۱۳ (۴۸)، ۳۳۸-۳۲۹.
- امینی، ا. م؛ احمدی، ع. و پاپ زن، ع. (۱۳۸۶). بررسی و مقایسه دلایل مخالفت بهره‌برداران با اجرای طرح‌های یکپارچه‌سازی زمین‌های کشاورزی در شهرستان کرمانشاه و منطقه لنجانان استان اصفهان. علوم و فنون کشاورزی و منابع طبیعی، ۱۱ (۴۱)، ۴۳۱-۴۱۷.
- تبریزی، م. (۱۳۹۳). تحلیل محتوای کیفی از منظر رویکردهای قیاسی و استقرایی. علوم اجتماعی، ۱۰۵-۱۳۸: (۶۴).
- جمشیدی، ع؛ تیموری، م؛ حاضری، م. و روستا، ک. (۱۳۸۸). عوامل مؤثر بر مشارکت کشاورزان در اجرای طرح یکپارچه‌سازی اراضی استان ایلام: مطالعه‌ی موردی شهرستان شیروان و چرداول. روستا و توسعه، ۱۲ (۱)، ۱۲۷-۱۰۹.
- جهاندوست، ر. (۱۳۷۴). مدیریت صحیح واحد کشاورزی با یکپارچه‌سازی اراضی. جهاد، ۱۷۳-۱۷۲، ۵۱-۴۹. حقیقت، ص؛ ایروانی، ه؛ کلانتری، خ. و قدیمی، ع. (۱۳۹۲). تحلیل موانع پذیرش طرح یکپارچه‌سازی اراضی از دیدگاه کشاورزان استان فارس. پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی، ۶ (۱)، ۹۷-۱۱۰.
- حقیقت، ص؛ ایروانی، ه؛ کلانتری، خ؛ مهدوی، ا. و قدیمی، ع. (۱۳۹۴). تحلیل عوامل پیش برنده‌ی طرح یکپارچه‌سازی اراضی از دیدگاه کشاورزان استان فارس. تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران، ۴۶ (۱)، ۳۴-۲۱.
- رستمی، ف؛ مرادی، خ؛ گراوندی، ش؛ افشارزاده، ن؛ قنبرعلی، ر؛ زرافشانی، ک. و فرهادی، م. ر. (۱۳۹۲). ارزیابی مشارکتی طرح تجهیز، نوسازی و یکپارچه‌سازی اراضی دشت میان دربند شهرستان کرمانشاه از نگاه کشاورزان. تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران، ۴۴ (۲)، ۲۹۵-۲۸۳.
- رکن‌الدین افتخاری، ع. (۱۳۹۱). توسعه کشاورزی (مفاهیم، اصول، روش تحقیق، برنامه‌ریزی، یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی). تهران: انتشارات سمت، ۲۵۲ص.
- شیردل، ع؛ غفاری، ع؛ باقری، ا. و قربانی، ا. (۱۳۹۱). بررسی موانع یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی در شهرستان اردبیل. چهارمین کنگره‌ی علوم ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی ایران. شیرزاد، ح. (۱۳۸۷). تعاونی‌های تولید و دلایل سیاست‌گذاری‌های واقع‌بینانه‌تر در توسعه‌ی واحدهای تعاونی.

- ظریفیان، ش؛ دماوندی، ع. و سعدی، ح. ا. (۱۳۹۱). عوامل مؤثر بر پذیرش طرح یکپارچه‌سازی اراضی در روستاهای کبودرآهنگ استان همدان. *اقتصاد و توسعه کشاورزی*، ۲۶ (۴)، ۲۳۷-۲۴۳.
- عبدالله زاده، غ؛ کلانتری، خ؛ صحت، ع. و همتیار، ع. (۱۳۹۱). تحلیل عوامل بازدارنده‌ی طرح‌های تجهیز و نوسازی اراضی کشاورزی: مطالعه‌ی موردی منطقه‌ی خور و بیابانک، استان اصفهان. *روستا و توسعه*، ۱۵ (۲)، ۵۹-۷۷.
- کریمی، خ؛ رشیدپور، ل. و رسولی آذر، س. (۱۳۹۷). تبیین موانع یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی (مطالعه‌ی موردی: شهرستان بوکان). *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۳ (۴)، ۶۶۱-۶۴۷.
- کلانتری، خ؛ حسینی، س. م. و عبدالله زاده، غ. (۱۳۸۴). ساماندهی و یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی با استفاده از تجارب کشورهای اروپای شرقی. *روستا و توسعه*، ۸ (۳)، ۱۰۳-۶۷.
- مهدوی، ا. (۱۳۹۶). ارزیابی موانع یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی (مورد روستاهای شهرستان ازنا). *تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران*، ۴۸ (۲)، ۳۳۳-۳۴۲.
- میرزایی، ح؛ طالب، م. و کاکه‌پور، م. (۱۳۹۴). ریشه‌یابی دلایل موافقت و مخالفت کشاورزان با مشارکت در طرح‌های یکپارچه‌سازی اراضی (مورد مطالعه: روستاهای منتخب شهرستان بوکان). *پژوهش‌های جغرافیای انسانی*، ۴۷ (۲)، ۳۳۷-۳۴۹.
- وثوقی، م. و فرجی، ا. (۱۳۸۵). پژوهشی جامعه‌شناختی در زمینه عوامل مؤثر بر تمایل کشاورزان به مشارکت در یکپارچه‌سازی اراضی مزروعی: مطالعه موردی روستاهای زرین‌دشت. *جامعه‌شناسی ایران*، ۷ (۲): ۱۱۸-۱۰۱.
- یاسوری، م؛ جوان، ج. و صابونچی، ز. (۱۳۹۱). بررسی آثار اجتماعی طرح‌های یکپارچه‌سازی اراضی در نواحی روستایی (نمونه روستاهای شهرستان اراک). *جغرافیا و برنامه‌ریزی*، ۱۶ (۴۰)، ۲۲۸-۲۰۱.
- Abdollahzadeh, G. Kalantari, Kh. Sharifzadeh, A. and Sehat. A. (2012). Farmland fragmentation and consolidation issues in Iran; an investigation from landholder's viewpoint. *Journal of Agricultural Science and Technology*. (14), 1441-1452.
- Anyaegbunam, C. Mefalopulos, P and Moetsabi, T. (2004). Participatory rural communication appraisal starting with the people: A Handbook Sustainable Development. Rome: Food and Agriculture Organization.
- Demetriou, D. Stillwell, J. and See, L. (2012). Land consolidation in Cyprus: why is an integrated planning decision support system required? *Land Use Policy*, 29: 131-142.
- FAO. (2008). Opportunities to mainstream land consolidation in rural development, FAO Land Tenure Policy Series, programmers of the

- European Union and Food and Agriculture Organization of the United Nations, Rome. Internet: <ftp://ftp.fao.org/docrep/fao/011/i0091e/i0091e00.pdf>.
- Hadipour, M., Roumaini, A., Azizpour, F. and Lasmipour, R. (2019). Barriers to the promotion of agricultural land consolidation in rural areas from farmers' point of view (Case study: Fash Dehdan of Kangavar County). *Journal of Research & Rural Planning*, 8(1), 45-62.
- Huang, Q. Li, M. Chen, ZH. And Li, F. (2011). Land consolidation: an approach for sustainable development in rural China. *Ambio: A Journal of the Human Environment*, 40: 93- 95.
- Perfecto, I., & Vandermeer, J. (2010). The agro ecological matrix as alternative to the land sparing/agriculture intensification model. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 107 (13), 5786-5791.
- Pivaco, J. (2010). Land consolidation in Czech and protection on 2007. Renewing the evaluation of land consolidation. FIG congress. Sydney, Australia.
- Thomas, J. (2006). What is on regarding land consolidation in Europe? Paper presented at XXIII FIG International Congress, Shaping the Change. TS 80- Land Consolidation in Germany. Munich, October: 8-13.
- Zeng, S. Zhu, F. Chen, F. Yu, M. Zhang, SH. and Yang, Y. (2018). Assessing the impacts of land consolidation on agricultural technical efficiency of producers: A survey from Jiangsu Province, China. *Sustainability*, 10 (7): 1-17.
- Zhou, J. M. (1999). How to carry out land consolidation an international comparison. EUI Working Paper ECO. 99/1: 1-17.

## Analysis of Barriers and Obstacles of Lands Consolidation and Production Cooperatives Formation: the case of Zarghan County

*M. Asimeh<sup>1</sup>, M. Nooripoor<sup>2\*</sup>*

Received: 19 Dec 2020 Accepted: 24 Jan 2021

### Abstract

Given the importance of land consolidation plans in the development and improvement of agricultural status in terms of increasing agricultural production, improving income levels of farmers, and production cooperatives formation, it is necessary to identify barriers and obstacles to implement this plans and to remove them. Therefore, the present study aimed to analyze the barriers and obstacles of land consolidation and production cooperatives formation in rural areas of Zarghan County. The study population was Zarghan regional farmers located in Fars province that 38 of them were selected by purposeful and snowball sampling. Research data were collected using semi-structured interviews and analyzed in three stages: open coding, axial coding, and selective coding with the help of MAXQDA software and classified into four main barriers. These include agricultural barriers, administrative barriers, economic barriers, and socio-cultural barriers. Finally, according to the results, suggestions were made to develop this project.

**Key Words:** Barriers and Problems, Land Consolidation, Content Analysis, Cooperatives

1. Phd of Rural Development Management, Faculty of Agriculture, Yasouj University, Yasouj, Iran

2. Department of Rural Development Management, Faculty of Agriculture, Yasouj University, Yasouj, Iran

\* Corresponding Author [morteza\\_moradi@pnu.ac.ir](mailto:morteza_moradi@pnu.ac.ir)